

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 9. Capita, ad quæ reduci possunt peccata venialia, ut examinentur, & in Confessione detegantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

tem aquarum viventium. Consentiant enim huic qui dicit (a) *Melior est dies una in atriis tuis super millia.* Si ergo defectus levis vel unâ die detineat animam in Purgatorio, conspectumque Dei retardet; moram hanc mille curis, mille lacrymis, mille cruciatibus redemptam optant: quoniam una dies in atriis Dei millenis aliis anteferenda est.

C A P U T IX.

Capita ad quæ reduci possunt Peccata venialia, ut examinentur, & in Confessione detegantur.

AD removendam difficultatem, quæ in peccatorum venialium atque imperfectionum examine occurrere potest: haud abs re fuerit, ad certa quædam capita & determinata hoc omne culparum genus deducere, quæ manuducant animam, ne labore contentiore, fructuque minori in hoc exercitio divagetur. L 2 Ad

(a) *Pf. 83. II.*

Ad tria capita, Culpæ omnes referrî
possunt: nimirum, **COGITATIONES,**
VERBA, ET OPERA.

Cogitationes oriuntur, vel à nobis:
vel à mundo, à demone, à carne,
inimicis nostris; vel à spiritu bono,
qui a Deo egreditur, & conducit ad
Deum. His quinque cogitationum
generibus, cum proportione respondent
genera totidem verborum & operum,
quibus culpa vel imperfectio subesse
potest.

COGITATIONES OTIOSÆ.

Cogitationes quæ à nobisipsis nati-
cuntur, ordinariè sunt illæ, quas O-
tiosas vocamus: quales sunt, evagatio
mentis ad res inutiles, ratiocinationes
ad nihil servientes, dispositiones de re-
bus numquam futuris, timor eorum
quæ numquam accident, spes eorum
quæ numquam evenient. Alias popu-
lis leges condimus potestate Regia; a-
lias potestate Ecclesiastica jus dicimus;
alias inter barbaros agimus ut Apосто-
li;

li; alias tormentis subijcitur ut Martyres; alias miracula patramus, qui peccatis operti sumus. Centum aliis phantasiis istiusmodi illuditur vis animi imaginativa: dumque illis equis vecti magnum iter conficimus, ad rem præsentem non attendimus, quæ hic & nunc curæ nostræ committitur.

VERBA OTIOSA.

His cogitationibus respondent verba, quæ omni utilitate fructuque carent, & propterea otiosa dicuntur.

OPERA OTIOSA.

Sunt & opera otiosa: vel quia perditur tempus, nihil agendo: vel quia id quod agitur, nullius fructus est. Si enim verbum infructiferum dicitur otiosum: tale opus æquè ac magis hoc nomen meretur. Huc spectant colloquia quæ ad nihil conducunt, ludi superflui qui recreationis honestæ mensuram excedunt, visitationes profusiores, excursions

fiones exorbitantes. Etsi enim dici
 soleat, atque ita sit, naturam non ter-
 re spatium ab omni prorsus opere va-
 cuum: lagena tamen quæ aëre repletur,
 vacua dicitur, quoniam eo caret ad
 quod fabricata est. Sic etiam, etiam
 nullum nobis transeat tempus usque
 adeò otiosum ex omni parte, ut nihil
 prorsus agamus: otiosum tamen dici-
 tur, cum non agitur id quod agendum
 est, vel cum id quod agitur sine fructu
 est. Tempus nobis preciosum & bre-
 ve, ut promoveamus salutem nostram,
 illamque in tuto collocemus. Crea-
 turis ceteris omnibus in cælo & in terris
 opera sua præscripta sunt: hominem,
 principem aliarum, nihil agere in hoc
 mundo, displicet Deo Creatori, que
 vult esse plantam benedictionis, & co-
 gitationibus, & verbis, & operibus
 fructificantem. Commiseratione dig-
 ni sunt steriles illi, qui non alio fine
 transigunt tempus, quam ut transeat.
 Infelices animæ! mundum hunc ingres-
 sæ sunt ut agant, & nihil agunt.

COGITATIONES VANÆ ET
SUPERBÆ.

Secundo loco veniunt cogitationes vanæ, quæ Mundo propriæ sunt: Mundo, inquam, inimico nostro. Hæ ordinariè sunt, vanitas, existimatio propria, præsumptio, superbia: quæque hinc sequuntur, proximi despectus & contemptus. Hinc illa in animam ingreditur quasi idololatria, quâ quilibet seipsum adorat intra se, collocando seipsum loco alto & eminenti, contemplando dotes suas, illis acquiescendo, illas admirando, desiderando ut alii sibi curvent genu tamquam majori, existimando prærogativam hanc sibi deberi. Hinc ambitio nascitur, & quod vocant punctum honoris: concomitante desideriorum, curarum, timorum exercitu, circa munia, locum, officia urbanitatis. Et quemadmodum ventosa tormina intestinorum in corpore, ita cogitationes istæ in spiritu, dolores acres & continuos, inquietudines, & tristitias procreant. L. 4. VER-

VERBA JACTABUNDA.

His cogitationibus junguntur verba jactantiæ, laudis propriæ, ostentationis vanæ, sive apertè, sive occultè, & cum aliqua dissimulatione, fictâque modestiâ: ita ut seiplos laudent cum deprimunt, excusent cum accusant, cumque alios attollunt seiplos anteferrant. Vulgatissimæ sunt hæc fraudes, & latentem superbiam perfectè occultare non possunt.

OPERA AMBITIOSA.

Opera Mundi sunt, quæ pullulant ex ambitione: ut, quærere primos accubitus in mensis, & primas cathedras in synagogis, teste Christo. Mirum, qua ratione, & unde spiritus hic Pharisæicus in illos etiam ingressus sit, qui perfectionem Evangelicam sectantur: ita ut depositâ larvâ, & apertè pro his pugnent, affligantur quandò his cendum est, & conatu toto hæc assequi studeant.

DA.
 e verba
 ntatio-
 ultè, &
 ctâque
 t cum
 fant,
 ntefe-
 udes,
 ccul-
 .
 fant
 s ac-
 edras
 um,
 pha-
 qui
 ur:
 his
 en-
 qui
 ant.

studeant. Huc etiam pertinet genus omne hypocrisis, fictionis, dissimulationis: ut esse videamur, qui tamen non sumus; atque æstimemur ultra meriti nostri mensuram. Item, quando operis intentio sinistra est: hæc enim inficit opus, etsi aliàs bonum. Quando scilicet applausum aliorum, æstimationem vanam, gloriamque humanam venamur. Hanc honoris mundani & superbiæ tentationem superare, perdifficile est: videturque diabolus huc dirigere pharetræ suæ sagittas omnes, ut S. P. N. in Exercitio de duobus Vexillis annotavit, atque in Parentibus nostris primis patuit, quibus illud suggestit, *Eritis sicut Dii*. Ex illorum lapsu, omnes posteriores eorum ex hac parte claudicamus.

COGITATIONES CARNALES.

Tertium locum tenent cogitationes omnes, quæ ad carnem pertinent. Inimicus importunissimus caro est, &

L 5 qui

qui fugari non potest. Cogitationes inimici hujus concernunt commoda, epulas, delectationes sensuum. Ut quando cogitatio de cibis prævenit horam refectionis; vel desiderantur edulia delicata, ob quam culpam filii Israël in deserto poenas dederunt, vel quando immergitur intellectus discursibus de ratione quâ gustui deliciisque cujuslibet sensus satisfaciatur; vel quando occurrunt cogitationes turpes: periculosa hæc res alex est, bellumque molestum, quod incendit inimicus domesticus, quem cogimur sustentare.

VERBA INHONESTA.

Ad has cogitationes pertinent verba, quæ generatim à fidelibus arcet Apostolus, cum ait; (a) *Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet Sanctos: aut turpitudine, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet.* Primò,

(a) Ephes. 5. 3.

Primò igitur, non loquendum de peccato ullo inhonesto: hæc enim omnia exulare jubet Apostolus tribus verbis prioribus: *fornicatione*, *immunditiâ*, (qua voce designatur omne opus obscænum, per oculos, tactus, cantilenas &c.) & *avaritiâ*. Quo vocabulo, si Hieronymo credimus, metaphoricè sumpto, denotantur ii, qui numquam saturi, absque limite & mensura se effundunt in omne genus delectationis carnalis. De his omnibus vitiis nihil inter Christianos audiendum est, neque de his differendum, etiamsi sermo ad declarandam vitii turpitudinem, & malitiam institueretur: Atque hoc annotatur in Catalogo, quibus de rebus nostri recreationis tempore colloqui possint. Ubi sic dicitur: (a) *De virtutibus, iis præsertim, quæ Religiosis particulares sunt: idque juxta gratiam & proprietatem nostræ vocationis. De vitiis contrariis, non tamen carnis.* Etsi enim intentio bona sit: spiritus ta-

L 6

men

(a) *Instruct. 13. pro renovat: spiritus: cap. 9 num. 8. & 9.*

men inde infirmatur, imaginatio turbatur, materia tentationibus subministratur. Secundo loco prohibet Apostolus *turpitudinem*: hoc est, verbum quodlibet, quod possit rei inhonestæ ideam menti imprimere. Qualia ad jocum, & risum discursibus interferi solent: idque dissimulanter, & subtiliter, ita ut res turpis non quidem nominetur, sed tamen significetur, & proponatur. Porrò hæc verba malitiam continent tantò graviores, quanto acrius movent phantasiam. Tertio loco ponit *stultiloquium & scurrilitatem*: designando verba, & narratiunculas, quæ non alio fine proferuntur, quam ad risum, & cachinnos. Ista enim sermonis levitas levitatem morum inducit, mores autem leviores accedunt ad inhonestos: sicut è contrario morum gravitas jocularis facetias frænat. His adjici potest examen sermonum de cibis, de condimentis, de vinis, de odoribus, de corporis ornatu, de musicâ, de conviviiis, de spectaculis, ceterisque ad
delicias

delicias sensuum pertinentibus: quando homo, etsi reipsa iis non fruitur, illorum tamen cogitatione, & sermonibus delectatur.

OPERA CARNIS.

Opera hujus generis sunt, excessus omniscirca nutrimentum, sensuumque delectationes, præsertim obscænas. Rigidè nimirum continendus vitus, auditus, tactus, gustusque ciborum & potus, quantum ad quantitatem, qualitatem, & affectum: quibus homo non rarò sic abripitur, ut sui ipsius obliviscatur.

COGITATIONES A SPIRITU MALO.

Quartò loco accedunt suggestiones diabolicæ. Spiritus hic tristis est & amarus, humani generis hostis declaratus: de quo Christus, (a) *Ille homicida erat ab initio.* Cogitationes

L 7

ab

(a) *Joan. 8. 44.*

ab illo provenientes, halituque ejus accensæ, sunt tristitia, amarities cordis, tædium rerum spiritualium, invidia bonorum alienorum: si quid adversi nobis contingat, indignatio, ira, odium, suspicio, judicium temerarium, quo alterius intentionem interpretamur malam, quæ forsitan bona est.

VERBA ADVERSUS PROXIMUM.

Verba his respondentia sunt, mendacia, machinationes clanculariæ, suffurationes, disseminations discordiarum, verba cholericæ, licentiosa, injuriosa, contumeliosa in præsentem, detractoria in absentes. Huc reducuntur signa indignationis internæ: qualia sunt, obvertere tergum, reculare loquelam, & similia.

OPERA VINDICTÆ.

Sunt ea, quæ vel fiunt, vel omituntur, ut alteri molestiam crees, aut
te

te vindices. Notandum in supradictis voluntate deliberatâ perpetratis, & in materia gravi, peccari mortaliter.

CIRCA EXERCITIA BONA.

Ultimo loco excutiendæ cogitationes promanantes à spiritu bono, quæ universim ad majorem perfectionem impellunt. Examinandum igitur, an inspirationibus bonis obsecuti sumus; an proposita bona executioni mandata; an subierit negligentia in pœnitentiis & corporis castigatione; an exercitia spiritualia debitè fiant; quanta accuratio- ne serventur additiones & instructiones Patris spiritualis; quomodo serventur Regulæ & mandata Superiorum; quale sit exercitium virtutum, &c. Si hæc quinque capita, ad quæ reduci possunt peccata venialia, defectusque præcipui qui frequentius redeunt, memoriæ imprimantur; & per horas singulas excutiantur occupationes istius diei: haud erit difficile, defectus invenire, quos horâ qualibet incurrerimus.

CA-